

Sygn. akt I CSK 699/09

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 października 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marian Kocon (przewodniczący)

SSN Marta Romańska

SSN Marek Sychowicz (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa „E.(...)” S.A. w K.

przeciwko Przedsiębiorstwu Eksportu Geodezji i Kartografii „G.(...)” Spółce z o.o. w W.

z udziałem interwenienta ubocznego po stronie pozwanego - Bank (...) w W. S.A. w W.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 29 października 2010 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 2 kwietnia 2009 r., sygn. akt VI ACa (...),

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 2 kwietnia 2009 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelację pozwanej – Przedsiębiorstwa Eksportu Geodezji i Kartografii „G(...)” Sp. z o.o. w W. od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 12 maja 2008 r. utrzymującego w mocy nakaz zapłaty wydany przez Sąd Rejonowy w dniu 27 maja 1998 r., nakazujący poprzednikowi prawnemu pozwanej zapłacenie E(...) S.A. w K., będącemu poprzednikiem prawnym powódki - E(...) S.A. w K., kwoty 142.003 zł z ustawowymi odsetkami oraz kosztami procesu.

Podstawą wyroku Sądu drugiej instancji stały się następujące ustalenia faktyczne. W dniu 4 października 1994 r. zawarta została umowa, zgodnie z którą poprzednik prawny powódki udzielił E(...) G(...) Sp. z o.o. w W. oprocentowanej pożyczki w kwocie 4.000.000.000 zł. na okres od dnia 5 października 1994 r. do dnia 31 sierpnia 1995 r. Spłata pożyczki następować miała w miesięcznych ratach począwszy od lutego 1995 r. do dnia 31 sierpnia 1995 r. Zabezpieczeniem pożyczki i odsetek był *weksel in blanco* wystawiony przez poprzednika prawnego pozwanej. Zgodnie z porozumieniem wekslowym, w przypadku niedotrzymania terminu spłaty weksel miał zostać uzupełniony sumą wekslową odpowiadającą 48% kwoty niespłaconej pożyczki wraz z odsetkami, a termin i miejsce płatności weksla miał określić poprzednik prawny powódki, o czym poprzednik prawny pozwanej miał zostać zawiadomiony listem poleconym wysłanym najpóźniej na 14 dni przed terminem płatności. Umowa pożyczki została dwukrotnie zmieniona. Aneksiem z dnia 17 lipca 1995 r. okres pożyczki został przedłużony do dnia 30 kwietnia 1996 r., a minimalna kwota rat została ustalona na 20.000 zł płatnych miesięcznie od lipca 1995 r. do kwietnia 1996 r. Następnie aneksem z dnia 2 października 1995 r. przewidziano karencję w spłacie odsetek w okresie od października 1995 r. do stycznia 1996 r. na korzyść pożyczkobiorcy – miały one zostać zapłacone do dnia 30 kwietnia 1996 r. oraz ustalono - również na korzyść pożyczkobiorcy – że pożyczka zostanie spłacona jednorazowo w dniu 30 kwietnia 1996 r. O aneksach tych nie został powiadomiony poprzednik prawny pozwanej. W dniu 1 marca 1996 r. zostało wobec niego wszczęte bankowe postępowanie ugodowe na podstawie ustawy z dnia 3 lutego 1993 r. o restrukturyzacji finansowej przedsiębiorstw i banków oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 18, poz. 82 ze zm.; dalej – „ustawa o restrukturyzacji”). Poprzednik prawny pozwanej poinformował prowadzący

to postępowanie Bank (...) S.A. w W. o udzielonym poręczeniu w postaci weksla *in blanco* i zadłużeniu z tego tytułu w kwocie 190.000 zł. Poprzednik prawny powódki nie został indywidualnie powiadomiony o bankowym postępowaniu ugodowym. Ugoda bankowa została zawarta w dniu 12 lipca 1996 r. i stała się prawomocna w dniu 29 sierpnia 1996 r. Poprzednik prawny pozwanej powiadomił poprzednika prawnego powódki o tej ugodzie w dniu 6 sierpnia 1996 r. W okresie trwania bankowego postępowania ugodowego strony prowadziły między sobą korespondencję. Poprzednik prawny powódki przedstawił wyliczenie zaległości z tytułu pożyczki, na które składała się należność główna w kwocie 190.000 zł oraz odsetki w kwocie 55.052,85 zł. Poprzednik prawny pozwanej najpierw zwrócił się o niepodejmowanie działań do chwili sprawdzenia prawidłowości przedstawionego wyliczenia, a następnie poinformował, że skoro nie wyrażał zgody na utrzymywanie zabezpieczenia ponad okres określony w pierwotnej umowie, to wszelkie zobowiązania pożyczkobiorcy powstałe po dniu 31 sierpnia 1995 r. powinny zostać rozliczone pomiędzy stronami pożyczki i zażądał zwrotu weksla. W odpowiedzi na to poprzednik prawny powódki w dniu 12 grudnia 1996 r. uzupełnił weksel i powiadomił o tym poprzednika prawnego pozwanej.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd drugiej instancji uznał, że podniesiony przez pozwaną zarzut dotyczący nieprzedstawienia przez powódkę rozliczenia zaległości stanowi zarzut uzupełnienia weksla niezgodnie z porozumieniem i ciężar dowodu w tym zakresie spoczywa na pozwanej jako dłużniku wekslowym, zaś pozwana, poza kwestionowaniem wysokości kwoty, na jaką weksel został uzupełniony, nie przedstawiła żadnych dowodów, z których wynikałoby, że weksel został uzupełniony niezgodnie z porozumieniem. Sąd drugiej instancji wskazał również, że zgodnie ze stanowiskiem wyrażonym w uzasadnieniu wyroku tego Sądu wydanego po rozpoznaniu sprawy po raz pierwszy, błędne jest twierdzenie, iż weksel powinien być uzupełniony zgodnie ze stanem zadłużenia na dzień 31 sierpnia 1995 r., bowiem nawet w braku aneksów pożyczkobiorca mógłby opóźnić się ze spełnieniem świadczenia, co skutkowałoby obowiązkiem zapłaty odsetek za opóźnienie, o których mowa w porozumieniu wekslowym. Wobec tego Sąd drugiej instancji uznał, że weksel mógł być wypełniony również po dniu 31 sierpnia 1995 r., nawet jeśli zabezpieczał pożyczkę wynikającą z umowy zawartej na ściśle określony czas, a pozwana nie była informowana o aneksowaniu umowy i przedłużeniu terminu spłat. W ocenie tego Sądu podstawą wniosku przeciwnego nie może być to, że w porozumieniu wekslowym wskazana została umowa pożyczki, która miała być utrzymywana do dnia 31 sierpnia

1995 r. Sąd drugiej instancji wskazał również, że w porozumieniu wekslowym nie zostało przewidziane inne ograniczenie czasowe co do uzupełnienia weksla. Ponadto wskazał, że aneksy nie zwiększały zobowiązania pozwanej co do należności głównej ani odsetek, skoro skutkiem wydłużenia terminu spłaty zadłużenia był brak obowiązku zapłaty odsetek za ewentualne opóźnienie.

W dalszej kolejności Sąd drugiej instancji wskazał, że bankowe postępowanie ugodowe zostało wszczęte w stosunku do pozwanej w dniu 1 marca 1996 r. oraz że zgodnie z art. 11 ustawy o restrukturyzacji postępowaniem tym objęte były wszelkie wierzytelności pozwanej z wyłączeniem wskazanych w pkt 1-6 tego przepisu. Wskazał również, że weksel *in blanco* uzupełniony został przez powódkę w dniu 12 grudnia 1996 r. i pomimo, że zobowiązanie osoby podpisanej na wekslu *in blanco* powstaje już z chwilą wydania weksla, to jednak ma ono charakter warunkowy i wywołuje pełne skutki prawne z mocą wsteczną dopiero z chwilą wypełnienia weksla. Sąd drugiej instancji uznał, że „skoro ugoda bankowa dotyczy warunków spłaty istniejących zadłużeń, nie można przyjąć, że w chwili wszczęcia w stosunku do pozwanej bankowego postępowania ugodowego wierzytelność powódki istniała, skoro uzależniona była od ziszczenia się warunku w postaci uzupełnienia weksla.”

Następnie Sąd drugiej instancji uznał, że art. 14 ustawy o restrukturyzacji nie wymagał odrębnego zawiadomienia powódki o wszczęciu w stosunku do pozwanej bankowego postępowania ugodowego. Jednak w ocenie tego Sądu nieuczestniczenie wierzyciela w bankowym postępowaniu ugodowym nie niweczy możliwości tego wierzyciela dochodzenia od dłużnika wierzytelności w odrębnym postępowaniu. Zdaniem Sądu drugiej instancji mimo, iż zgodnie z art. 11 ustawy o restrukturyzacji bankowym postępowaniem ugodowym objęte są co do zasady wszelkie wierzytelności dłużnika, to art. 20 ust. 1 i art. 25 ust. 3 tej ustawy nie pozostawiają wątpliwości, że ugoda bankowa wiąże tylko wierzycieli nią objętych. Sąd ten, powołując się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2000 r., sygn. V CKN 46/00, uznał, że skoro powódka nie była uczestnikiem bankowego postępowania ugodowego i jej wierzytelność nie została objęta ugodą, wierzytelność ta może zostać rozliczona w odrębnym postępowaniu. Przyjął, że do wierzytelności powódki nie znajdują zastosowania postanowienia ugody bankowej.

Wyrok Sądu drugiej instancji w całości zaskarżyła skargą kasacyjną pozwana. Podstawami skargi są: I. naruszenie prawa materialnego poprzez błędną wykładnię: 1) art. 20 ust. 1 i 2, art. 21 ust. 1 w zw. z art. 9 ust. 1 pkt 4 i art. 25 ust. 3 ustawy

o restrukturyzacji polegającą na przyjęciu, iż prawomocna ugoda bankowa wiąże jedynie tych wierzycieli pozwanej, którzy byli nią objęci, a jej postanowienia nie znajdują zastosowania do wierzytelności wekslowej powódki, pomimo przyjęcia, że nie zachodził obowiązek odrębnego powiadomienia powódki o wszczęciu bankowego postępowania ugodowego wobec pozwanej, podczas gdy postanowienia prawomocnej ugody bankowej powinny być respektowane również w przypadku wierzytelności nie objętych bankowym postępowaniem ugodowym; 2) art. 22, 23 i 33 w zw. z art. 103 i 104 pr. weksl. polegającą na przyjęciu, że skuteczne było uzupełnienie przez powódkę weksla na kwotę inną niż odpowiadająca kwocie niespłaconej pożyczki według stanu na dzień 31 sierpnia 1995 r., w sytuacji gdy porozumienie co do uzupełnienia weksla nie zawierało terminu wypełnienia i przedstawienia weksla, weksel ten zabezpieczał ściśle określoną pożyczkę udzieloną osobie trzeciej na czas określony i na określonych warunkach spłaty, a pozwana nie była informowana o zmianach treści umowy pożyczki i przedłużeniu terminu spłaty; II. naruszenie przepisów postępowania: 1) art. 382 i art. 385 k.p.c. przez przyjęcie, że pomimo niewłaściwej interpretacji przepisów ustawy o restrukturyzacji odnoszących się do obowiązku odrębnego zawiadomienia powódki o bankowym postępowaniu ugodowym, rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji było prawidłowe, bowiem „w sprawie decydujące są przepisy prawa wekslowego, a nie przepisy ustawy o restrukturyzacji” oraz przez przyjęcie, że skoro pozwana nie kwestionowała wysokości kwoty, na którą weksel został uzupełniony, to aprobowała dług, podczas gdy kwestionowała ona swoją odpowiedzialność wekslową zarzucając, że weksel uzupełniony został niezgodnie z porozumieniem; 2) art. 386 § 6 k.p.c. przez nieuwzględnienie oceny prawnej i wskazań Sądu drugiej instancji co do tego, że wierzytelność wekslowa nie istniała w chwili wszczęcia bankowego postępowania ugodowego oraz w chwili zawarcia ugody bankowej. Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

I. Nie zasługują na uwzględnienie podniesione przez skarżącą zarzuty naruszenia przepisów postępowania.

1. Art. 385 k.p.c. stanowi, że Sąd drugiej instancji oddala apelację, jeżeli jest ona bezzasadna. Naruszenie tego przepisu polega zatem na oddaleniu apelacji pomimo tego, że była ona zasadna, a to oznacza, że Sąd drugiej instancji naruszył przepisy prawa materialnego lub przepisy postępowania, na podstawie których powinien był

uznać zasadność apelacji. Zarzut naruszenia art. 385 k.p.c., bez jednoczesnego wskazania innych naruszonych przepisów, nie może zatem prowadzić do uwzględnienia skargi kasacyjnej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2002 r., III CKN 567/00, LexPolonica nr 1628751).

W związku z naruszeniem art. 385 k.p.c. skarżąca zarzuciła naruszenie art. 382 k.p.c. polegające na nieprawidłowym rozstrzygnięciu sprawy na podstawie „przepisów prawa wekslowego” i pominięciu „przepisów ustawy o restrukturyzacji” oraz wadliwej ocenie zarzutu uzupełnienia weksla niezgodnie z porozumieniem. Tak sformułowany zarzut nie zasługuje jednak na uwzględnienie z dwóch przyczyn. Po pierwsze, zarzut ten stanowi w istocie zarzut naruszenia odpowiednich przepisów prawa materialnego, a nie przepisów postępowania. Po drugie, naruszenie art. 382 k.p.c. występuje wtedy, gdy podstawy orzeczenia Sądu drugiej instancji nie stanowi cały materiał zgromadzony zarówno przed Sąd pierwszej, jak i drugiej instancji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2000 r., III CKN 562/98, LEX nr 528132; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 maja 2007 r., V CSK 37/07, LEX nr 442585). Skarżąca nie wskazała zaś materiału, który został pominięty przez Sąd drugiej instancji.

2. Nie jest także zasadny zarzut naruszenia art. 386 § 6 k.p.c. Rozpoznając sprawę po raz pierwszy Sąd drugiej instancji jednoznacznie ocenił, że ani w chwili wszczęcia bankowego postępowania ugodowego w stosunku do skarżącej, ani w chwili zawarcia ugody w tym postępowaniu, nie istniała wierzytelność powódki względem skarżącej wynikająca z umowy pożyczki. Natomiast ocena Sądu drugiej instancji co do istnienia w tym czasie wierzytelności wekslowej powódki nie została wprost wyrażona. Sąd drugiej instancji uznał jedynie, że wierzytelność ta przed uzupełnieniem weksla – co miało miejsce w dniu 12 grudnia 1996 r. – miała charakter warunkowy. Natomiast rozpoznając sprawę ponownie Sąd drugiej instancji uznał, że wierzytelność wekslowa powódki nie istniała w chwili wszczęcia bankowego postępowania ugodowego, tj. w dniu 1 marca 1996 r., właśnie z tej przyczyny, że miała charakter warunkowy. Biorąc pod uwagę ustalenie tego Sądu, że ugoda bankowa została zawarta w dniu 12 lipca 1996 r., uznać należy, iż ocena taka dotyczy również chwili zawarcia ugody. Wszystko to prowadzi zatem do wniosku, że nawet gdyby przyjąć, iż poprzednio rozpoznając sprawę Sąd drugiej instancji uznał, że wierzytelność wekslowa powódki nie istniała ani w chwili wszczęcia bankowego postępowania ugodowego, ani w chwili zawarcia ugody, to rozpoznając sprawę ponownie ocenę tę podzielił.

II. 1. Nie zasługuje na uwzględnienie również zarzut naruszenia art. 22, 23 i 33 w zw. z art. 103 i 104 pr. weksl. Po pierwsze skoro przedmiotem sporu był weksel własny, to art. 22 pr. weksl. nie znajdował zastosowania, bowiem art. 103 pr. weksl. nie nakazuje jego stosowania odnośnie do weksla własnego. Po drugie art. 33 w zw. z art. 103 ust. 1 pr. weksl. oraz art. 23 w zw. z art. 104 ust. 2 pr. weksl. regulują odpowiednio płatność weksla własnego oraz jego przedstawienie celem zaznaczenia wizy, natomiast zarzut skarżącej sprowadza się do kwestionowania oceny Sądu drugiej instancji czy uzupełnienie weksla nastąpiło zgodnie z porozumieniem co do terminu płatności zobowiązania do zwrotu pożyczki zabezpieczonej wekslem. Tak sformułowany zarzut jest zarzutem naruszenia art. 10 pr. weksl. Naruszenie tego przepisu nie zostało jednak zarzucone przez skarżącą, pozostaje poza podstawami skargi kasacyjnej i nie podlega rozpoznaniu.

2. Skarga kasacyjna podlega jednakże uwzględnieniu ze względu na podniesiony w niej zarzut naruszenia art. 20 ust. 2 i art. 25 ust. 3 ustawy o restrukturyzacji.

Obecnie za utrwalony w orzecznictwie Sądu Najwyższego należy uznać pogląd, iż postanowienia prawomocnej ugody bankowej zawartej z dłużnikiem w ramach bankowego postępowania ugodowego prowadzonego na podstawie przepisów ustawy o restrukturyzacji wiążą wszystkich wierzycieli dłużnika, których wierzytelności istniały w chwili zawarcia ugody, z wyjątkami przewidzianymi w art. 11 i 12 tej ustawy, a nie tylko tych wierzycieli, którzy brali udział w tym postępowaniu i których wierzytelności zostały w ugodzie uwzględnione (por. pogląd wyrażony w uchwale SN z dnia 25 kwietnia 1996 r., III CZP 38/96, Pr. Bankowe 1997, Nr 1, s. 70, dotyczący wprost jedynie wierzytelności niespornych; wyrok SN z dnia 28 listopada 2001 r., IV CKN 512/00, niepubl.; wyrok SN z dnia 18 stycznia 2000 r., III CKN 539/98, LexPolonica nr 402145; wyrok SN z dnia 16 stycznia 2004 r., II CK 156/2002, Pr. Bankowe 2004, Nr 6, s. 46).

Sąd Najwyższy wyrażał również pogląd, że postanowienia ugody bankowej nie wiążą wierzycieli niebiorących udziału w bankowym postępowaniu ugodowym, których wierzytelności nie zostały uwzględnione w ugodzie z tego tylko względu, że były wierzytelnościami spornymi. Teza ta zawarta została w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 1999 r., I CKN 1074/97 (LexPolonica nr 340298), a jej podstawą było przede wszystkim założenie, iż do bankowego postępowania ugodowego uregulowanego w ustawie o restrukturyzacji zastosowanie znajduje art. 41 rozporządzenia Prezydenta RP z dnia 24 października 1934 r. – Prawo o postępowaniu układowym (Dz. U. Nr 93, poz. 863 ze zm.), stanowiący podstawę prawną do

wyłączenia z postępowania układowego wierzytelności spornych. Powyższa teza powtórzona została w przywołanym przez Sąd drugiej instancji wyroku Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2000 r., V CKN 46/2000 (LexPolonica 402234), jednak bez wskazania jakiegokolwiek uzasadnienia. Powyższy argument nie uprawnia jednak do odstąpienia od stanowiska utrwalonego już w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Należy wskazać, że wyłączenie wierzytelności spornej poza postępowanie układowe prowadzone na podstawie Prawa o postępowaniu układowym z 1934 r. nie oznaczało wcale, że wierzyciel, któremu przysługiwała taka wierzytelność, nie był związany zawartym następnie układem po jego prawomocnym zatwierdzeniu. Zgodnie bowiem z art. 67 § 1 tego Prawa układ taki wiązał wszystkich wierzycieli dłużnika, w tym również tych, którym przysługiwały wierzytelności sporne (por. pkt II. ppkt 7. wyroku SN z dnia 29 lutego 2008 r., V CSK 398/07, LexPolonica nr 2044674), za wyjątkiem wierzycieli określonych w art. 67 § 2 tego Prawa. Poza tym podkreślić należy, że z uwagi na epizodyczny charakter ustawy o restrukturyzacji, nie istnieje żadna podstawa prawna do stosowania, nawet w drodze analogii, do postępowania uregulowanego w tej ustawie przepisów Prawa o postępowaniu układowym z 1934 r. (por. wyrok SN z dnia 28 listopada 2001 r., IV CKN 512/00, niepubl.).

Sąd drugiej instancji uznał, że postanowienia ugody bankowej zawartej w dniu 12 lipca 1996 r. z udziałem poprzednika prawnego skarżącej jako dłużnika nie znajdują zastosowania do wierzytelności wekslowej przysługującej powódce z dwóch przyczyn: po pierwsze dlatego, że ugoda bankowa wiąże tylko wierzycieli nią objętych, biorących udział w bankowym postępowaniu ugodowym, a po drugie dlatego, że wierzytelność wekslowa powódki nie istniała w chwili zawarcia ugody. Co do pierwszej z tych kwestii ocena Sądu drugiej instancji jest sprzeczna z utrwalonym poglądem Sądu Najwyższego i nieprawidłowa. Natomiast odnośnie do drugiej kwestii zauważyć należy, że Sąd drugiej instancji, mimo iż uznał wsteczne działanie skutków prawnych warunku polegającego na uzupełnieniu weksla *in blanco* zgodnie z porozumieniem, nie wyciągnął z tego prawidłowych konsekwencji. Skoro uzupełnienie weksla *in blanco* zgodnie z porozumieniem stanowi warunek powstania zobowiązania wekslowego działający z mocą wsteczną, znaczy to, że odnosi swój skutek prawny już od chwili wydania weksla *in blanco* remitentowi (por. wyrok SN z dnia 5 lutego 1998 r., III CKN 342/97, OSNC 1998 Nr 9, poz. 141). Zatem z tego, że weksel *in blanco* wręczony poprzednikowi prawnemu powódki uzupełniony został zgodnie z porozumieniem dopiero po zawarciu ugody bankowej w stosunku do poprzednika prawnego skarżącej, nie wynika wcale, że

zobowiązanie z tego weksla należało traktować jako nieistniejące według stanu na dzień zawarcia tej ugody. Wobec tego ocena Sądu drugiej instancji w tej kwestii także nie jest prawidłowa.

Z tych przyczyn, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 oraz art. 108 § 2 w zw. z art. 398²¹ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.